

10 Yıllık Fiili Hizmet Süresini Dolduranların Emekli Olabilmeleri İle İlgili Karar

Anayasa Mahkemesi, 50 ve daha yukarı yaşta olupda, 10 yıllık fiili hizmet süresini dolduranların emekli olabilmeleri için "8 Eylül 1999'dan önce çalışmaya başlamış olma" şartını iptal etti. Karar, 18 Ocak 2014 tarihli Resmi Gazete'de yayınlandı. - 20.01.2014

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2012/147

Karar Sayısı : 2013/78

Karar Günü : 18.6.2013

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 17. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun, 23.5.2002 günlü, 4759 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen geçici 206. maddesinde yer alan "8.9.1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan..." ibaresinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Emniyet Genel Müdürlüğünde polis memuru olarak 10 yıl 3 ay 7 gün çalıştıktan sonra istifa etmek suretiyle memuriyetten ayrılan davacının, 60 yaşını doldurduktan sonra yapmış olduğu emeklilik başvurusunun 8.9.1999 tarihinde Emekli Sandığı iştirakçisi

olmadığı için reddine ilişkin idari işlemin iptali istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“10 yıl 3 ay 7 gün polis memuru olarak görev yaptıktan sonra istifaen görevinden ayrılan davacı ...’nun tarafına emekli aylığı bağlanması istemiyle yaptığı başvurusunun reddedilmesine ilişkin 01/02/2011 tarih ve 50.723.043 sayılı işlemin iptali istemiyle Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı’na karşı açılan davada, davacının Anayasaya aykırılık iddiasında bulunması üzerine, uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak olan 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 23/05/2002 tarih ve 4759 sayılı Kanunun 6. maddesi ile yeniden düzenlenen Geçici 206. maddesinde yer alan “08/09/1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan 50 ve daha yukarı yaşlarda bulunanlar, yaş haddi nedeniyle istekleri üzerine veya resen emekliye ayrıldıklarında fiili hizmet sürelerinin 10 yılını doldurmuş olmak şartıyla emekli aylığına hak kazanırlar” hükmündeki “08/09/1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan...” ibaresinin Anayasaya aykırı olduğu iddiasının incelenmesine geçildi.

Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa’nın 2. maddesi ile öngörülen hukuk devleti ilkesi ile devletin tüm faaliyetlerinde hukukun egemen olması amaçlanmaktadır. Kuşkusuz bu amacın gerçekleşmesi için konulacak kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerinin gözönünde tutulması gerekir. Hukukun üstünlüğünün egemen olduğu bir devlette hukuk güvenliğinin sağlanması hukuk devleti ilkesinin olmazsa olmaz koşuludur.

Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğunu öngören Anayasa’nın 60. maddesinin gerekçesinde, sosyal güvenlik hakkının, çalışanların yarını ve güvencesi olduğu belirtilmiştir.

Uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak olan 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 23/05/2002 tarih ve 4759 sayılı Kanunun 6. maddesi ile yeniden

düzenlenen Geçici 206. maddesine göre 08/09/1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan 50 ve daha yukarı yaşlarda bulunanlar fiili hizmet sürelerinin 10 yılı doldurmuş olması şartıyla emekli aylığına hak kazanabilecek iken; önceki kurala göre fiili hizmet süresi 10 yılı doldurunca (yaş koşulunu da sağlamak suretiyle) emekli olabileceği düşüncesiyle memuriyete giren ve 10 yıl fiili hizmet süresini doldurduktan sonra istifa ederek memuriyet görevinden ayrılan ve bu nedenle iştirakçilik durumları sona erenlerin emekli olmaları, hizmet sürelerinin 15 yıla tamamlanmasına bağlı hale getirilmiştir.

Bu suretle, hukukî statüleri kanunla oluşturulan ve bu statü kurallarına güvenerek geleceklerini tasarlayan kamu görevlilerinin hakları, sosyal güvenlik beklentileri ve sosyal durumları zedelenmiş; önceki kurala göre 10 yıl fiili hizmet süresini tamamladıktan sonra istifa eden ve yaş koşulunu sağlayacağı tarihi bekleyerek emeklilik hakkını kazanacağını düşünen ve bu düşünceyle memuriyete girenlerin bir kısmının söz konusu düzenleme nedeniyle, emekli olmak olanağını veya emekliliğe ilişkin birtakım haklarını kaybetmeleri söz konusu olmuş, bir başka deyişle 08/09/1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlar ile bu tarihten önce iştirakçiliği sona erenler arasında adil ve makul olmayan bir fark oluşturulmuştur.

Böyle bir durumun sosyal bir hukuk devletinde olması gereken istikrar, kazanılmış haklara saygı, hukukî belirlilik ve hukuk güvenliği nitelikleriyle bağdaşmayacağı düşüncesiyle davacının Anayasaya aykırılık iddiasının ciddi olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Mahkememizce bakılmakta olan davada uygulanması gereken 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 23/05/2002 tarih ve 4759 sayılı Kanunun 6. maddesi ile yeniden düzenlenen Geçici 206. maddesinde yer alan "08/09/1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan..." ibaresinin Anayasanın 2. maddesinde yer verilen hukuk devleti (hukuk güvenliği) ilkesine aykırı olduğu kanaatine ulaşıldığından, Anayasanın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 40. maddeleri uyarınca sözkonusu ibarenin iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına 22/10/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

III- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralı

5434 sayılı Kanun'un, 4759 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen ve itiraz konusu ibareyi de içeren geçici 206. maddesi şöyledir:

"8.9.1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan 50 ve daha yukarı yaşlarda bulunanlar, yaş haddi nedeniyle istekleri üzerine veya re'sen emekliye ayrıldıklarında fiilî hizmet sürelerinin 10 yılını doldurmuş olmak şartıyla emekli aylığına hak kazanırlar.

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında, Anayasa’nın 2. maddesine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN’ın katılımlarıyla 27.12.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ömer DURAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, Anayasa’nın 2. maddesine göre Devletin, hukuk devleti olduğu, bununla Devletin tüm faaliyetlerinde hukukun egemen olmasının amaçlandığı, bu amacın gerçekleşmesinin konulacak kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerinin göz önünde tutulması ile mümkün olacağı, hukuk güvenliğinin, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde Devlete güven duyabilmesini, Devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kıldığı, hukuki statüleri kanunlarla oluşturulan ve bu statü kurallarına güvenerek geleceklerini tasarlayan kamu görevlilerinin hakları, sosyal güvenlik beklentileri ve sosyal durumlarının itiraz konusu kural ile zedelendiği, önceki kurala göre 10 yıl hizmet süresini tamamladıktan sonra istifa eden ve yaş koşulunu sağlayacağı tarihi bekleyerek emeklilik hakkını kazanacağını düşünen ve bu düşünceyle memuriyete girenlerin bir kısmının itiraz konusu kural nedeniyle, emekli olma olanağını kaybettiği, böyle bir durumun ise sosyal hukuk devletinde olması gereken istikrar, kazanılmış haklara saygı, hukuki belirlilik ve hukuk güvenliği nitelikleri ile bağdaşmayacağı belirtilerek kuralın, Anayasa’nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5434 sayılı Kanun’un, 23.5.2002 günlü, 4759 sayılı Kanun’un 6. maddesiyle değiştirilen ve itiraz konusu kuralın da yer aldığı geçici 206. maddesinde, 8.9.1999 tarihinde Emekli Sandığı iştirakçisi olanlardan 50 ve daha yukarı yaşlarda bulunanların yaş haddi

nedeniyle istekleri üzerine veya resen emekliye ayrılmalarında, fiili hizmet sürelerinin 10 yılını doldurmuş olmaları hâlinde emekli aylığına hak kazanacakları belirtilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "*hukuk güvenliği*" ilkesidir. Bu ilke ile kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Hukuk güvenliği ilkesi uyarınca geleceğe yönelik olarak statü hukukunda değişiklik yapılabilmesine engel bulunmamakta ise de bu yönde yapılacak yasal düzenlemelerde, daha önce tesis edilmiş bulunan ve kişilerin lehine hukuki sonuçlar doğuran işlemlerin gözetilmesi gerekmektedir. Bu işlemlerin doğurduğu hukuki sonuçları ortadan kaldıracak şekilde yasama tasarrufunda bulunulması, hukuk güvenliği ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Kamu görevlisi olarak memurların, Devlet ile olan ilişkileri statü hukuku içerisinde yürütülmektedir. Devlet, hukuki durumları kanunlarla oluşturulan ve bu statü kurallarına güvenerek geleceklerini tasarlayan kamu görevlilerinin haklarını, sosyal güvenlik beklentilerini ve sosyal durumlarını gözetmek ve bu haklarda oluşabilecek muhtemel kayıpları en aza indirmek ve sosyal güvenlik başta olmak üzere bir kısım haklarda daha geniş kapsamlı bir koruma mekanizması öngörmek durumundadır. Devlet sosyal güvenlik sisteminin sağlıklı bir şekilde kurulması ve işleyebilmesi için gerekli tedbirleri almak ve bu tedbirleri uygulamak zorundadır. Ancak, sosyal güvenlik sisteminde değişiklik yapılırken, hizmet süresini tamamladıktan sonra istifa eden ve yaş koşulunu sağlayacağı tarihi bekleyerek emeklilik hakkını kazanacağını düşünen ve bu düşünceyle memuriyete girenlerin bir kısmının itiraz konusu kural nedeniyle emekli olamaması, üstelik benzer durumda olan bir kısım kişilerin çalışamayacak derecede ileri yaşlarda olması ya da olası malullük hâllerine düşmesi gibi kimi durumlar karşısında eksik hizmet sürelerini çalışma ve prim ödeme suretiyle doldurmasının mümkün olamayacağı açıktır.

İtiraz konusu kural ile sosyal güvenlik reformunun yapıldığı 8.9.1999 tarihinde benzer durumda olan kişilerden, çalışabilecek güç ve kuvvete sahip olamama ya da ileri yaşları dolayısıyla kendilerini istihdam edecek bir işveren bulamama gibi nedenlerle emekli olmak için gerekli olan ilave prim ödeme gün sayısına ulaşamama durumu söz konusu olabileceği gibi bazı sigortalıların, çalışma istek ve arzusuna sahip olmasına rağmen, sağlık sorunları nedeniyle çalışmalarının mümkün olamayacağı gerçeği göz önüne

alındığında artık bu kişiler için emekli olma ve yaşlılık aylığı alabilme hakkının tamamen ortadan kalkması söz konusu olabilecektir.

Bu nedenle, itiraz konusu kuralla 8.9.1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlar ile bu tarihten önce iştirakçiliği sona erenler arasında adil ve makul olmayan bir fark oluşturulduğu, söz konusu fark ile daha önceki kanuni düzenlemeye güvenen bazı kişilerin emekli olma hakkı ortadan kalkmamış olsa dahi bu hakkın kullanılabilmesinin oldukça güçleştirildiği, böyle bir durumun ise sosyal hukuk devletinde olması gereken hukuk güvenliği ilkesi ile çeliştiği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

VI- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, *"Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez."* denilmekte, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak, Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde, Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 23.5.2002 günlü, 4759 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen geçici 206. maddesinde yer alan *"8.9.1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan..."* ibaresinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu düzenini ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII- SONUÇ

8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun, 23.5.2002 günlü, 4759 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen geçici 206. maddesinde yer alan *"8.9.1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan..."* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile

30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAşLAYARAK BİR YIL SONRA YüRüRLüğE GİRMESİNE, 18.6.2013 gününde OYBİRLİğİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Haşim KILIÇ	Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN

ye	ye	ye
Mehmet ERTEN	Serdar ÖZGÜLDÜR	Osman Alifeyyaz PAKSÜT

ye	ye	ye
Zehra Ayla PERKTAş	Recep KÖMÜRCÜ	Burhan ÜSTÜN

ye	ye	ye
Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOğLU	Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Üye

Erdal TERCAN

Muammer TOPAL

Telefon: +90 (312) 479 94 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Zühtü ARSLAN

M. Emin KUZ

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA